

Олий ва ўрта махсус таълим
вазирлигининг 2014 йил “31” март
113-сонли буйруғига 2-илова

Олий таълим муассасалари талабалари республика фан олимпиадаси тўғрисидаги НИЗОМ

Мазкур Низом Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни ҳамда Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг 4.5.-банди талабларига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси ҳудудида фаолият кўрсатаётган давлат олий таълим муассасаларида таҳсил олаётган талабалар орасидан билимнинг тегишли соҳалари ва фаннинг аниқ йўналишлари бўйича ўз табиий қобилиятларини намоён этиш ва ривожлантириш, ўзларининг ноёб истеъдодларини рўёбга чиқариш учун кенг имкониятлар яратиш мақсадида Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан ҳар йили фанлар бўйича ўтказиладиган талабалар республика фан олимпиадасини ташкил этиш ва ўтказиш тартибини белгилайди.

I боб. Умумий қоидалар

1-§. Асосий тушунчалар

1. Мазкур Низомда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

талабалар фан олимпиадаси – талабаларнинг олий таълим муассасасида фанлар ва касбий тайёргарлик бўйича олган билимларини ижодий қўллаш, ўз иқтидорларини намоён этишга қаратилган мутахассислик ва умумкасбий фанлардан оммавий равишда ўтказиладиган интеллектуал танлов;

олимпиада таркибига киритилган умумкасбий ва мутахассислик фанлари – талабалар фан олимпиадаси таркибига кирадиган фанлар таянч ОТМ томонидан турдош ОТМ билан ўзаро келишилган ҳолда белгиланадиган фанлар туркуми;

олий таълимнинг давлат таълим стандарти – таълимнинг бакалаврият муайян йўналиши ва магистратура мутахассислигига қўйиладиган малака талаблари, таълим мазмуни, бакалавр ёки магистр тайёргарлигининг зарурий ва етарли даражасини, кадрлар тайёрлаш сифатини баҳолаш даражаларини белгилайдиган эталон даражаси;

ижодий иш топшириқлари – ижодий иш олимпиада ўтказиладиган муайян мутахассислик ёки умумкасбий фанлар доирасидаги мавзу юзасидан бажариладиган ва талабалар ижодий қобилиятларини ривожлантиришга қаратилган топшириқлар мажмуаси;

ёзма иш ёки амалий топшириқлар – фан дастурида белгиланган талабалар билимини баҳолашнинг таянч қонуниятларига асосланган, ўтилган фанларга нисбатан ижодий ёндашиш, мустақил фикрлаш, ўз билимини доимий равишда ошириш, адабиётлардан кенг фойдаланиш, ўз фикрларини ёзма равишда аниқ ва лўнда ифодалаб бериш ҳамда тақдим этиш каби хусусиятларини ўзида мужассамлантирган топшириқлар мажмуаси;

лаборатория топшириқлари – талабалар ўзлаштирилган назарий билимларни амалда қўллашга қаратилган топшириқлар мажмуаси;

тест топшириқлари – талабалар ақлий ривожланишини аниқлаш мақсадида ишлатиладиган, муқобил ечимлари кўрсатилган, тезкор аниқлашга қаратилган стандарт топшириқлар мажмуаси;

оғзаки топшириқлар – ўзаро диалог орқали талабанинг қобилиятини аниқлашга қаратилган оғзаки топшириқлар мажмуаси;

олимпиада топшириқларини баҳолаш мезонлари – талабалар фан олимпиадасида ғолибларни аниқлаш учун берилган топшириқларга жавобларнинг қийматини белгиловчи баҳо, ўлчов ёки даража.

2. Республика ҳудудида фаолият кўрсатаётган давлат олий таълим муассасаларида (кейинги ўринларда – ОТМ) таҳсил олаётган талабалар орасида мазкур низомда белгиланган талаблар асосида Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан ҳар йили фанлар бўйича Олий таълим муассасалари талабалари республика фан олимпиадаси (кейинги ўринларда – Олимпиада) ўтказилади.

2-§. Олимпиаданинг мақсад ва вазифалари

3. Олимпиаданинг мақсади: муайян фан бўйича республиканинг барча ОТМ талабалар орасидан мутахассислик ва умумкасбий фанлари бўйича иқтидорли, қобилиятли ва истеъдодлиларни аниқлаш, улардаги ижодий қобилиятларнинг рўёбга чиқишига кўмаклашиш ва қўллаб-қувватлаш.

4. Олимпиаданинг асосий вазифаси сифатида қуйидагилар белгиланган:

– Республика ҳудудида фаолият кўрсатаётган давлат олий таълим муассасаларида таҳсил олаётган талабалар орасидан энг иқтидорлиларини аниқлаш, қобилиятларини янада ривожлантириш мақсадида олимпиада ўтказиш;

– ОТМда иқтидорли талабалар билан ишлашни такомиллаштириш ва ривожлантириш;

– ОТМдаги ўқув-тарбия жараёнининг замонавий талаблар даражасига кўтарилишини таъминлаш, фан ўқитувчиларининг педагогик маҳоратини ошириш, қобилиятли ва истеъдодли талабаларни тайёрлаш ва тарбиялашга қаратилган ижодий изланишлари бўйича меҳнатини рағбатлантириш;

– талабалар учун ўқув машғулотларини ташкиллаштиришда замонавий педагогик ва ахборот-коммуникация технологиялари ҳамда интерактив усуллари татбиқ этилишини такомиллаштириш, ижодиётини ривожлантириш;

– олимпиаданинг ғолиблари орасидан халқаро фаң олимпиадаларида мамлакатимиз шарафини ҳимоя қилиш учун республика терма жамоасига номзодлар таркибини шакллантириш;

– талабаларнинг билим ва қобилият, иқтидори ва истеъдодини намоиш этиш орқали улар таҳсил олаётган олий таълим муассасасида таълим-тарбия жараёнини самарали олиб борилаётганлигини кўрсатиш.

3-§. Олимпиада ўтказиладиган фанлар

5. Олимпиада мутахассислик ва умумкасбий фанлари бўйича алоҳида ўтказилади.

6. Олимпиада таркибига киритилмаган мутахассислик фанларидан турдош ОТМ билан ўзаро келишилган ҳолда мусобақа ўтказилади. Мусобақани ўтказишни мувофиқлаштириш, ғолибларни рағбатлантириш муайян фан бўйича олимпиаданинг II босқичини ўтказадиган ОТМ томонидан амалга оширилади.

4-§. Олимпиадани ўтказиш босқичлари ва муддати

7. Олимпиадани ташкил этиш ва ўтказиш икки босқичда:

- I босқич ҳар жорий йилнинг март-апрель ойларида барча ОТМларида;
- II босқич вазирликнинг буйруғи билан белгиланган муддатида тегишли фанлардан олимпиадани ташкил этиш ва ўтказишга масъул этиб белгиланган ОТМларида ўтказилади.

8. Ўқиш босқичидан қатъий назар олимпиаданинг I босқичида биринчи ўринни эгаллаган талаба II босқичда иштирок этиш ҳуқуқига эга.

9. Олимпиаданинг иккинчи босқичи ўтказиладиган олий таълим муассасани ҳар уч йилда ўзгартириб туриш тавсия этилади.

10. ОТМ I босқичида биринчи ўринни эгаллаган талабалар ҳақидаги маълумотни II босқич бошланишдан камида 10 кун олдин II босқич олимпиадасини ўтказадиган тегишли ОТМларига етказди.

11. Олимпиаданинг иккинчи босқичи вазирлик буйруғида кўрсатилган ОТМларда ўтказилади. Уларни самарали ўтказиш мақсадида масъул ОТМ ректори раҳбарлигида Ишчи ташкилий қўмита тузилади.

12. Вазирлик томонидан белгиланган масъул вакил ва олимпиада ўтказиладиган ОТМда тузилган Ишчи ташкилий қўмитага иштирок этувчи ОТМлари вакиллари томонидан тегишли фандан ўз вариантларини олимпиада бошланишидан бир кун аввал тақдим этади. Тақдим этилган вариантлардан вазирлик томонидан белгиланган масъул вакил ҳамда олимпиада ўтказиладиган ОТМнинг Ишчи ташкилий қўмитаси янги учтадан кам бўлмаган вариантларни уч нусхада тузади ва конвертларга жойлаштириб муҳрлайди. Қуръа ташлаш йўли билан конвертлардан биттаси танлаб олинади.

13. Олимпиаданинг II босқичи камида 4 та турдан иборат бўлади: ижодий иш тайёрлаш; ёзма иш ёки амалий, лаборатория топшириқларни бажариш (ёки матн таржима қилиш); тест топшириқларини бажариш; оғзаки топшириқлар бўлиб, ҳар бир тур 100 балллик тизимда Ҳакамлар ҳайъати аъзолари томонидан баҳоланади. Баҳоларнинг ўртачаси ҳисобланиб, талабанинг шу турдан олган бали аниқланади. Талабанинг 4та тур бўйича натижаси асосида эгаллаган ўрни белгиланади.

II боб. Олимпиадани ўтказиш тартиби

1-§. Олимпиадани ўтказиш ишларига раҳбарликни амалга ошириш

15. Олимпиадага умумий раҳбарликни Олий ва ўрта махсус таълим вазири буйруғи билан тасдиқланган Вазирлик ташкилий қўмитаси амалга оширади.

16. Ташкилий қўмитага Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг (биринчи) ўринбосари раислик қилади ва аъзолари сони 21 кишидан ошмаган ҳолда унинг таркибига қўйидаги ташкилотлардан вакиллар киритилади:

- Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш марказининг масъул ходимлари;
- олимпиаданинг II босқичини ўтказувчи олий таълим муассасалари ректорлари;
- жамоат ташкилотлари вакилларидан.

17. Вазирлик ташкилий кўмитаси қуйидаги ишларни амалга оширади:
- олимпиаданинг II босқичи ўтказиладиган жойлари ва муддатини белгилаш;
 - олимпиаданинг I-II босқичларини жойларда ташкил этилиши, ўтказилишини мувофиқлаштириш, бошқариш ва назорат қилиш;
 - олимпиаданинг ўтказилишини оммавий ахборот воситаларида ёритишни ташкил қилиш.

2-§. Ҳакамлар ҳайъати, адолат комиссияси ва мандат комиссиясининг вазифалари

18. Олимпиадани ўтказиш бўйича Ҳакамлар ҳайъати қуйидаги таркибда тузилади: олимпиаданинг I босқичида ҳар бир фан бўйича малакали профессор-ўқитувчилар ва тажрибали мутахассислардан 5-7 кишидан иборат бўлган Ҳакамлар ҳайъати қуръа ташлаш йўли билан аниқланади ҳамда шахсий таркиби олимпиада ўтказиладиган ОТМ ректори томонидан тасдиқланади.

19. Ҳакамлар ҳайъати қуйидаги вазифаларни бажаради:

- тақдим этилган топшириқларнинг мазмуни ва дастур талабларига мос келишлигини аниқлаш ва ечимини текшириб чиқиш;
- олимпиада жараёнида рўй бериши мумкин бўлган ташкилий, техник носозликлар ва англашилмовчиликларнинг олдини олиш, уларни бартараф этиш чораларини кўриш;
- олимпиада иштирокчилари бажарган ижодий иш, ёзма иш ёки амалий, лаборатория(ёки матн таржима қилиш), тест ва оғзаки топшириқларни текшириш ҳамда баҳолаш;
- ғолибларни аниқлаш мақсадида уларнинг эгаллаган ўринларини белгилаш;
- олимпиада якунлари юзасидан белгиланган тартибда қарор лойиҳаларини тайёрлаш ва тасдиққа тақдим этиш;
- олимпиада натижаларини қатнашчилар ва жамоа раҳбарлари иштирокида эълон қилиш;
- ўтказилган олимпиада натижалари ҳақида Ташкилий кўмитага батафсил ҳисобот бериш, зарур ҳужжатларни тақдим этиш.

20. Ҳакамлар ҳайъатининг қарорларида қатнашувчиларнинг фамилияси, исми ва отасининг исми, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (паспорт) асосида тўлиқ ва аниқ ёзилиши шарт.

21. Адолат комиссияси 5 кишидан иборат бўлиб, қуръа ташлаш йўли билан аниқланади ва олимпиада ўтказиладиган ОТМ ректори томонидан тасдиқланади ва қуйидаги тартибда бўлади:

- таклиф қилинган етакчи олим ва мутахассис;
- II босқични ўтказувчи ОТМ вакили;
- ОТМдан келган вакиллар.

22. Адолат комиссияси олимпиада иштирокчиларининг шикоятларини олимпиада натижаси эълон қилинган вақтдан бошлаб 24 соат муддат ичида кўриб чиқади. Адолат комиссияси қабул қилган қарор бўйича баённома тузилади, унга Адолат комиссияси, Ҳакамлар ҳайъати ва Мандат комиссиясининг аъзолари имзо қўяди.